

سلا الاضلاع

دانشگاه تربیت مدرس

دانشکده علوم انسانی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
رشته حقوق گرایش جزا و جرم شناسی

سیاست جنایی قضایی و تقنینی ایران

در زمینه تعلیق اجرای مجازات

نگارش: سید میثم عبداللهی

استاد راهنما: جناب آقای دکتر محمد جعفر حبیبزاده

استاد مشاور: جناب آقای دکتر جلیل امیدی

زمستان ۱۳۸۸

به نام خدا

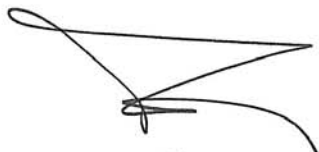

تاییدیه اعضای هیات داوران در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضای هیات داوران نسخه نهایی پایان نامه کارشناسی ارشد آقای سید میثم عبدالهی تحت

عنوان « سیاست جنایی تقنینی وقضایی ایران در زمینه تعلیق

اجرای مجازات » را از نظر فرم و محتوا بررسی نموده و پذیرش آن را برای تکمیل درجه

کارشناسی ارشد پیشنهاد می کند.

اعضای هیات داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضا
۱- استاد راهنما	دکتر محمد جعفر حبیب زاده	استاد	
۲- استاد مشاور	دکتر جلیل امیدی	دانشیار	
۳- استاد ناظر	دکتر محمود صابر	استادیار	
۴- استاد ناظر	دکتر مهرداد رایجیان	استادیار	
۵- نماینده تحصیلات تکمیلی	دکتر مهرداد رایجیان	استادیار	

آیین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی و فناوری دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیأت علمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهش‌های علمی که تحت عناوین پایان‌نامه، رساله و طرح‌های تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکثیر پایان‌نامه/ رساله و درآمدهای حاصل از آنها متعلق به دانشگاه می باشد ولی حقوق معنوی پدید آورندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام دانشگاه بوده و با تایید استاد راهنمای اصلی، یکی از اساتید راهنما، مشاور و یا دانشجو مسئول مکاتبات مقاله باشد. ولی مسئولیت علمی مقاله مستخرج از پایان‌نامه و رساله به عهده اساتید راهنما و دانشجو می باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانش‌آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه/ رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

ماده ۳- انتشار کتاب، نرم افزار و یا آثار ویژه (اثری هنری مانند فیلم، عکس، نقاشی و نمایشنامه) حاصل از نتایج پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی کلیه واحدهای دانشگاه اعم از دانشکده ها، مراکز تحقیقاتی، پژوهشکده ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدها باید با مجوز کتبی صادره از معاونت پژوهشی دانشگاه و براساس آئین‌نامه های مصوب انجام شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته ها در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این آیین‌نامه در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۸۷/۴/۱ در شورای پژوهشی و در تاریخ ۸۷/۴/۲۳ در هیأت رئیسه دانشگاه به تایید رسید و در جلسه مورخ ۸۷/۷/۱۵ شورای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب در شورای دانشگاه لازم‌الاجرا است.

«اینجانب.....دانشجوی رشته.....ورودی سال تحصیلی.....
مقطع دانشکده متعهد می شوم کلیه نکات مندرج در آئین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس را در انتشار یافته های علمی مستخرج از پایان‌نامه / رساله تحصیلی خود رعایت نمایم. در صورت تخلف از مفاد آئین‌نامه فوق‌الاشعار به دانشگاه وکالت و نمایندگی می دهم که از طرف اینجانب نسبت به لغو امتیاز اختراع بنام بنده و یا هر گونه امتیاز دیگر و تغییر آن به نام دانشگاه اقدام نماید. ضمناً نسبت به جبران فوری ضرر و زیان حاصله بر اساس برآورد دانشگاه اقدام خواهم نمود و بدینوسیله حق هر گونه اعتراض را از خود سلب نمودم»

امضا:.....

تاریخ:.....

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل را چاپ کند:

«کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد/ رساله دکتری نگارنده در رشته
است که در سال
در دانشکده

دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی سرکار خانم/جناب آقای دکتر ، مشاوره
سرکار خانم/جناب آقای دکتر و مشاوره سرکار خانم/جناب آقای دکتر
از آن دفاع شده است.»

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تامین نماید.

ماده ۶: اینجانب
دانشجوی رشته
مقطع

تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضا:

این اثر ناچیز تقدیم به:

ارواح مطهر شهدای انقلاب اسلامی، امام راحل عظیم الشان(ره)، بیدارگران اقالیم قبله در طول تاریخ که با حیات و شهادت خود راه استقرار حکومت جمهوری اسلامی را هموار کردند.

پدر و مادر عزیزم؛

که همواره در مسیر زندگیم صادق ترین یار و همراهم بوده و هستند.

و همسر فداکارم؛

که مشوق و پشتیبان اینجانب جهت نیل به این مقصود بود و بی تردید بدون حمایت وی انجام این مهم ممکن نمی گردید.

تشکر و قدردانی:

بدینوسیله شایسته و بایسته است از راهنماییهای
استاد گرامی جناب آقای دکتر محمد جعفر حبیب زاده
و مساعدت های جناب آقای دکتر جلیل امیدی
و همچنین الطاف جناب آقای دکتر محمود صابر
و دکتر مهرداد رایجیان اصلی
که با سعه صدر و محبت زایدالوصف اینجانب را در تهیه
این پایان نامه یاری نمودند تشکر و قدردانی نمایم .

کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر ، نسخه برداری ، ترجمه ، اقتباس و ...

از این پایان نامه برای دانشگاه تربیت مدرس محفوظ است.

نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است.

چکیده :

امروزه در دنیای نوین، رژیم های حقوقی کشورهای مترقی با تغییر شرایط سیاسی و اوضاع و احوال اقتصادی و نیز تغییر نگاه جامعه به جرم و مرتکب آن همواره سعی در استفاده از روشهای جدید و کارآمد مجازاتهای جایگزین زندان جهت اصلاح و بهبود مجرمین ضمن کاهش جرم داشته اند.

و ما شاهد استفاده گسترده کشورها از شیوه های نوین کنترل جرم و کاهش تعداد زندانیان هستیم. یکی از روشهایی که در دوران معاصر به شدت از آن استقبال می شود تعلیق اجرای مجازات و سپس تعلیق مراقبتی مجرم می باشد که متأسفانه هنوز سیستم تعلیق مراقبتی در ایران تاسیس نشده است و البته نهاد تعلیق نیز به رغم کارایی گسترده، به دلیل نوع نگرش جامعه و عدم آشنایی آنها و نیز عدم استقبال قضات محاکم، چندان مورد استفاده قرار نگرفته است.

در این نوشتار سعی بر آن شده تا ضمن تبیین مفاهیم تعلیق اجرای مجازات و بررسی شرایط، آثار و ویژگیهای آنها سیاست جنایی تقنینی و قضایی ایران در قبال این نهاد جایگزین مجازات به طور دقیق ارائه گردد.

همچنین ضمن شناسایی نواقص موجود پیشنهادهایی جهت استفاده بهینه از این نهادها مطرح گردیده است.

واژگان کلیدی : جرم، مجرم، مجازات جایگزین حبس، تعلیق اجرای مجازات، تعلیق مراقبتی، سیاست جنایی.

« فهرست مطالب »

<u>صفحه</u>	<u>عناوین</u>
۱.....	فصل اول : مفاهیم مقدماتی
۲.....	۱ - ۱ مقدمه
۵.....	۱ - ۲ طرح تحقیق
۶.....	۱ - ۳ طرح مسأله
۸.....	۱ - ۴ سؤالهای تحقیق
۸.....	۱ - ۵ فرضیات تحقیق
۹.....	۱ - ۶ پیشینه تحقیق و جنبه جدید بودن و نوآوری
۹.....	۱ - ۷ اهداف تحقیق
۱۰.....	۱ - ۸ روش تحقیق
۱۰.....	۱ - ۹ تبیین واژگان
۱۰.....	۱ - ۹ - ۱ تعریف سیاست جنایی
۱۲.....	۱ - ۹ - ۲ تعریف تعلیق اجرای مجازات
۱۳.....	۱ - ۹ - ۳ فلسفه تعلیق
۱۵.....	۱ - ۹ - ۴ اهداف تعلیق
۱۷.....	۱ - ۹ - ۵ ویژگی های خاص تعلیق
۱۹.....	۱ - ۹ - ۶ ماهیت حقوقی تعلیق
۲۱.....	۱ - ۱۰ انواع تعلیق اجرای مجازات
۲۱.....	۱ - ۱۰ - ۱ به اعتبار میزان مجازات معلق
۲۱.....	۱ - ۱۰ - ۱ - ۱ تعلیق اجرای تمام مجازات
۲۲.....	۱ - ۱۰ - ۱ - ۲ تعلیق اجرای قسمتی از مجازات
۲۴.....	۱ - ۱۰ - ۲ به اعتبار قیود و الزامات در مدت تعلیق
۲۵.....	۱ - ۱۰ - ۲ - ۱ تعلیق ساده
۲۵.....	۱ - ۱۰ - ۲ - ۲ تعلیق مراقبتی

- ۱ - ۱۱ مقایسه تعلیق اجرای مجازات با نهاد های مشابه ۲۷
- ۱ - ۱۱ - ۱ مقایسه تعلیق اجرای مجازات با تعویق رسیدگی و صدور حکم ۲۷
- ۱ - ۱۱ - ۲ مقایسه تعلیق اجرای مجازات با تأخیر اجرای حکم ۲۸
- ۱ - ۱۱ - ۳ مقایسه تعلیق اجرای مجازات با تعلیق تعقیب ۲۹
- ۱ - ۱۱ - ۴ مقایسه تعلیق اجرای مجازات با آزادی مشروط ۳۱
- ۱ - ۱۲ پیشینه تاریخی تعلیق اجرای مجازات ۳۴

فصل دوم : سیاست جنایی تقنینی ایران پیرامون تعلیق و شرایط و آثار آن..... ۴۰

- ۲ - ۱ سیاست جنایی تقنینی ۴۱
- ۲ - ۲ سیر تحول سیاست جنایی تقنینی ایران از سال ۱۳۰۴ تا لایحه قانون مجازات ۴۴
- ۲ - ۲ - ۱ تعلیق اجرای مجازات در پیش نویس ق. م. ا ۴۸
- ۲ - ۳ شرایط تعلیق اجرای مجازات ۵۰
- ۲ - ۳ - ۱ شرایط مربوط به نوع مجازات ۵۰
- ۲ - ۳ - ۱ - ۱ مجازاتهای قابل تعلیق ۵۱
- ۲ - ۳ - ۱ - ۲ مجازات های غیر قابل تعلیق ۵۵
- ۲ - ۳ - ۱ - ۲ - ۱ حدود ۵۷
- ۲ - ۳ - ۱ - ۲ - ۲ قصاص ۵۸
- ۲ - ۳ - ۱ - ۲ - ۳ دیات ۵۸
- ۲ - ۳ - ۱ - ۲ - ۴ جزای نقدی توأم با دیگر تعزیرات ۵۸
- ۲ - ۳ - ۲ شرایط مربوط به شخصیت مجرم ۶۰
- ۲ - ۳ - ۱ - ۲ - ۱ فقدان سابقه محکومیت قطعی ۶۰
- ۲ - ۳ - ۱ - ۲ - ۱ فقدان سابقه محکومیت به مجازاتهای مصرح در ماده ۲۵ ۶۱
- ۲ - ۳ - ۱ - ۲ - ۲ زوال محکومیت ۶۳
- ۲ - ۳ - ۱ - ۲ - ۱ اعاده حیثیت ۶۴
- ۲ - ۳ - ۱ - ۲ - ۲ عفو عمومی ۶۵
- ۲ - ۳ - ۱ - ۲ - ۳ اعاده دادرسی ۶۶
- ۲ - ۳ - ۲ استحقاق محکوم علیه ۶۷
- ۲ - ۴ آثار تعلیق اجرای مجازات ۶۸

- ۷۰..... ۲ - ۴ - ۱ آثار تعلیق
- ۷۳..... ۲ - ۴ - ۱ - ۱ تأثیر تعلیق در مجازاتهای تکمیلی و تبعی
- ۷۵..... ۲ - ۴ - ۱ - ۲ عدم تأثیر تعلیق در حقوق مدعیان خصوصی
- ۷۷..... ۲ - ۴ - ۱ - ۳ آثار تعلیق نسبت به محکوم علیه
- ۷۸..... ۲ - ۴ - ۱ - ۳ - ۱ تأثیر حکم تعلیق در وضعیت استخدامی محکوم علیه
- ۷۹..... ۲ - ۴ - ۱ - ۴ آثار تبعی محکومیت‌های کیفری معلق
- ۸۰..... ۲ - ۴ - ۱ - ۵ آثار تعلیق نسبت به مراجع دادگستری
- ۸۲..... ۲ - ۴ - ۱ - ۵ - ۱ تعلیق در مرجع بدوی و تجدید نظر
- ۸۳..... ۲ - ۴ - ۱ - ۵ - ۲ تعلیق در دادگاههای اختصاصی و مراجع غیر دادگستری
- ۸۵..... ۲ - ۴ - ۱ - ۶ تعلیق و وضعیت مال محصل از جرم
- ۸۶..... ۲ - ۴ - ۱ - ۷ تعلیق احکام غیابی
- ۸۷..... ۲ - ۴ - ۱ - ۸ تعلیق در اجرای حکم به عنوان تخفیف
- ۸۷..... ۲ - ۴ - ۱ - ۹ تعلیق و اقدامات تأمینی و تربیتی

فصل سوم: سیاست جنایی قضایی ایران پیرامون تعلیق اجرای مجازات..... ۹۰

- ۹۱..... ۳ - ۱ سیاست جنایی قضایی ایران
- ۹۳..... ۳ - ۲ تحولات سیاست جنایی قضایی ایران
- ۹۳..... ۳ - ۲ - ۱ سیاست جنایی قضایی ایران پیرامون تعلیق قبل از انقلاب اسلامی
- ۹۶..... ۳ - ۲ - ۲ سیاست جنایی قضایی ایران پیرامون تعلیق بعد از انقلاب اسلامی
- ۹۸..... ۳ - ۲ - ۳ سیاست جنایی قضایی قبل از اجرای قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب
- ۹۹..... ۳ - ۲ - ۴ سیاست جنایی قضایی بعد از اجرای قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب
- ۱۰۱..... ۳ - ۳ - ۳ بررسی موارد صدور قرار تعلیق
- ۱۰۱..... ۳ - ۳ - ۱ حدود، قصاص و دیات
- ۱۰۲..... ۳ - ۳ - ۲ مجازاتهای تعزیری و بازدارنده
- ۱۰۳..... ۳ - ۴ - ۱ رویه های قضایی از مقررات قانونی تعلیق
- ۱۰۳..... ۳ - ۴ - ۱ - ۱ آراء وحدت رویه
- ۱۰۴..... ۳ - ۴ - ۲ - ۱ بخشنامه های قوه قضاییه

- ۳ - ۴ - ۳ - رویه عملی و اجرایی محاکم در نحوه اجرای مقررات تعلیق..... ۱۰۹
- ۳ - ۵ - وظایف و تکالیف دادگاه و محکوم علیه و ضمانت اجراهای آن..... ۱۱۰
- ۳ - ۵ - ۱ صدور قرار تعلیق ضمن حکم محکومیت ۱۱۱
- ۳ - ۵ - ۲ تصریح به جهات و موجبات تعلیق ۱۱۳
- ۳ - ۵ - ۳ تصریح به مدت تعلیق ۱۱۴
- ۳ - ۵ - ۴ دستورات مراقبتی ۱۱۴
- ۳ - ۵ - ۴ - ۱ مراجعه به بیمارستان جهت درمان بیماری و اعتیاد ۱۱۵
- ۳ - ۵ - ۴ - ۲ خودداری از اشتغال به حرفه یا کار معین ۱۱۵
- ۳ - ۵ - ۴ - ۳ اشتغال به تحصیل در یک موسسه ی فرهنگی ۱۱۵
- ۳ - ۵ - ۴ - ۴ خودداری از تجاهر به ترک واجبات و معاشرت با افراد خاص... ۱۱۶
- ۳ - ۵ - ۴ - ۵ خودداری از رفت و آمد به محل های معین ۱۱۶
- ۳ - ۵ - ۴ - ۶ معرفی خود در مدتهای معین ۱۱۷
- ۳ - ۵ - ۵ - تذکر به مجرم ۱۱۸
- ۳ - ۵ - ۶ دستور آزاد کردن محکوم علیه از زندان ۱۱۹
- ۳ - ۵ - ۷ الغاء قرار تعلیق اجرای مجازات ۱۲۰
- ۳ - ۵ - ۱ انقضاء مدت ۱۲۰
- ۳ - ۵ - ۲ فسخ قرار ۱۲۱
- ۳ - ۵ - ۷ - ۲ - ۱ ارتکاب جرم در مدت تعلیق ۱۲۱
- ۳ - ۵ - ۷ - ۲ - ۲ احراز سابقه محکومیت پس از صدور قرار تعلیق ۱۲۳
- ۳ - ۵ - ۷ - ۲ - ۳ وجود محکومیت معلق در بین احکام قطعی متعدد ۱۲۳
- ۳ - ۵ - ۷ - ۲ - ۴ تکرار تخلف از دستورات دادگاه ۱۲۵
- ۳ - ۶ - وظایف و تکالیف محکوم علیه و ضمانت اجرای آن ۱۲۶
- ۳ - ۶ - ۱ وظایف و تکالیف محکوم علیه ۱۲۶
- ۳ - ۶ - ۱ - ۱ رعایت دستورات دادگاه ۱۲۶
- ۳ - ۶ - ۱ - ۲ عدم ارتکاب جرم جدید ۱۲۸
- ۳ - ۶ - ۲ ضمانت اجراها ۱۲۸

۱۲۹..... ۳ - ۶ - ۲ - ۱ افزایش مدت تعلیق

۱۳۰..... ۳ - ۶ - ۲ - ۲ لغو قرار تعلیق

۱۳۱..... ۳ - ۶ - ۲ - ۲ - ۱ ترتیب اجرای مجازاتها در صورت لغو قرار تعلیق

۱۳۲..... نتیجه گیری

۱۳۵..... پیشنهادها

۱۳۶..... منابع

۱۴۳..... علائم اختصاری

۱۴۴..... ضمائم

۱۷۰..... چکیده انگلیسی

فصل اول :

مفاهیم مقدماتی

فصل اول : مفاهیم مقدماتی

۱.۱. مقدمه

پیش بینی کیفر و اعمال آن در برابر اعمال ضد اجتماعی و خلاف ارزشها و هنجارهای جامعه، از اعصار و ادوار گذشته وجود داشته و در همین راستا تدوین کنندگان قوانین کیفری جهت تحقق این خواسته، مراحل مختلف دادرسی کیفری را پیش بینی نموده اند که مرحله اجرای حکم، آخرین مرحله آن به شمار می آید . هرگاه حکم صادره بموقع اجرا گذاشته نشود، کلیه تلاشها و کوششهای مراجع کیفری بی ثمر می مانده و هدف دادرسی کیفری تحقق پیدا نمی کند.

تأمین اهداف مجازات ها^۱ در صورتی امکان پذیر است که مجازات با سرعت و فوریت اجرا شود چراکه اجرای مجازاتها با تعلل و کندی زیاد، از نظر تامین هدفهای فوق بی فایده و غیرمنطقی خواهد بود و هر چه اجرای مجازات سریعتر باشد، از منظر عدالت کیفری عادلانه تر خواهد بود زیرا از یک سو مجرم را از عذابهای موحش و بیهوده، تردید و بلا تکلیفی که نیروی تخیل و احساس ضعف وی آن را

^۱ - از مهمترین اهداف اجرای مجازاتها آن است که اولاً خشم و آلام مردم جامعه که در اثر ارتکاب جرم برانگیخته شده تسکین یابد و در ثانی اجرای مجازاتها این اطمینان را در مردم بوجود آورد که محدودیت های اجتماعی مربوط به همگان بوده و نقض این محدودیتها با واکنش نامساعد اجتماع روبرو خواهد شد . از طریق این تأثیر روانی در افراد است که از یک طرف اجرای مجازاتها باعث استقرار مجدد حالت تعادل و توازن در شخصیت اعضای جامعه می شود که پایه های روانی آن به علت ارتکاب جرم دچار تزلزل شده و از طرف دیگر سایر افراد را از ارتکاب جرم و دیگر تخلفات باز می دارد .

شدت می بخشد، دور نگاه خواهد داشت و از سوی دیگر تسلی خاطر بزه دیده، افکار عمومی تسکین و حیثیت مخدوش شده ی نظم عمومی اعاده میگردد.

همین اصل اساسی یعنی سرعت و فوریت در اعمال مجازاتها در شرع مقدس با تدابیری چون " لا تأخیر فی الحدود" پذیرفته شده و قانونگذاران کیفری ما نیز بر آن صحنه گذارده اند از جمله در ماده ۴۸۲ ق.آ.د.ک. مقرر می دارد: " احکام جزایی همین که قابل اجرا شد فوراً به موقع اجرا گذاشته می شود". با این وصف بر اصل مذکور در برخی موارد بنا به ضرورت یا طبیعت امر و به جهت تعارض با اصول دیگر استثنائاتی وارد می شود که تأخیر اجرای حکم را ایجاب می کند. این جهات و عوامل بطور پراکنده در قوانین جزایی احصاء و تبیین گردیده است.

از طرف دیگر علاوه بر اصل فوریت، اصل حتمیت و قطعیت اعمال مجازاتها از دیگر اصول مهم پذیرفته شده در حقوق جزا است و هر چه اجرای مجازات فارغ از شدت و ضعف آن قطعی تر و حتمی تر باشد، مفیدتر بوده و تأثیر شدیدتری بجا می گذارد. بنابر این باید در برخی موارد و نسبت به بعضی از مجرمین و در شرایط خاصی، راه حل دیگری را جایگزین مجازات کرد از جمله این جانشین ها استفاده از تعلیق مجازات بود که در قرن نوزده معمول شد.

ظهور مکتب تحقیقی و کوشش جهت شناخت علل وقوع جرم راه تازه ای را برای شناخت هر چه بهتر بزهکار باز کرد. این مکتب شایستگی شروع شناخت شخصیت بزهکار را به خود اختصاص داده و بر قانونگذاری های زمان خود و دوران ما تأثیرگذار بوده است.^۱ این افکار و عقاید به لحاظ تأثیر مثبتی که داشتند مورد قبول اکثر قانونگذاران قرار گرفت به طوریکه تدوین مقررات راجع به تعلیق و اعمال آن در مورد برخی از جرائم و مجازاتها و نسبت به بعضی از مجرمین، امروزه مورد پذیرش قانون گذاران قرار گرفته است. ممکن است دادرسی کیفری با صدور حکم قطعی به محکومیت جزائی و اجرای مجازات درباره مجرم منتهی گردد. با این حال در پاره ای از اوقات به عللی ممکن است که دادگاه

^۱ شامبیاتی، هوشنگ، حقوق کیفری اختصاصی، جلد اول، چاپ دوم، تهران، ویستار، بهار ۱۳۸۴، ص ۱۳۸.

اجرای مجازات را موقتاً معلق نماید. در این صورت، اگر محکوم در دوران تعلیق مرتکب جرمی گردد و یا از شرایطی که به وسیله دادگاه تعیین شده است سرپیچی کند قرار تعلیق فسخ و مجازات مقرر در دادنامه درباره او اجرا می شود. پس تعلیق اجرای مجازات جمله اختیاراتی است که قانون به منظور فردی کردن مجازات به دادگاه واگذار نموده و ارتباط مستقیمی با درجه وخامت جرم و میزان مجازات مقرر در قانون و نیز شخصیت خاص مرتکب جرم دارد. در حقیقت دادگاه با توجه به حالات و روحیات مرتکب جرم به این نتیجه می رسد که تهدید به اجرای مجازات در آینده نسبت به مجرم بیش از اجرای مجازات در رفتار آتی مجرم موثر خواهد بود بر این اساس، میزان تهدید و مدت زمان تعلیق را تا یک سطحی که از نظر روانی کافی باشد بالا می برد و اگر مجرم این دوره را بدون ارتکاب جرم جدید به پایان رساند از اجرای مجازات معاف خواهد شد ولی اگر مجرم، مرتکب جرم دیگری بشود دیگر مستحق ارفاق نیست و حکم تعلیق او فسخ می گردد.^۱

تعلیق اجرای حکم کیفری در مورد همه جرائم اعمال نمی شود بلکه در بعضی موارد، جرمی که انجام می گیرد آنچنان زننده و خطرناک نیست که از نظر تسکین افکار عمومی، اجرای مجازات مرتکب آن، ضرورت قطعی داشته باشد. به علاوه با توجه به حالات و روحیات مرتکب، جرم مشخص می شود که تهدید به اجرای قطعی مجازات، بیشتر از خود مجازات در رفتار آتی او مؤثر خواهد بود. از طرف دیگر این امکان وجود دارد که چنانچه مرتکب جرم در مواردی که کیفر مورد حکم حبس باشد، به محیط جرم زای زندان فرستاده شود که در این صورت نه تنها تنبیهی واقع نشده و بهبودی حاصل نگردیده، بلکه امکان دارد در شرایط مساعد محیط زندان، رفتارهای مجرمانه دیگری فرا گیرد.

علی ایحال در تنظیم این پایان نامه، مطالب را به سه بخش تقسیم کردیم؛

در فصل اول - با عنوان مفاهیم مقدماتی به بیان مقدمه، طرح تحقیق، تعاریف و مفاهیم مقدماتی،

^۱ مدنی، عارفه، اجرای احکام جزایی چاپ دوم، انتشارات مجد، زمستان ۱۳۸۴، ص ۷۱.

انواع تعلیق و نهایتاً بررسی سیر تاریخی - تقنینی آن خواهیم پرداخت .

در فصل دوم سیاست جنایی تقنینی ایران پیرامون تعلیق اجرای مجازات مطرح و مقررات مختلف راجع به آن مورد بررسی قرار خواهد گرفت و در ادامه نیز به شرایط و آثار تعلیق اشاره خواهد شد .

در فصل سوم به مطالعه در خصوص سیاست جنایی قضایی ایران پیرامون تعلیق اجرای مجازات پرداخته می شود . این قسمت از تحقیق، به بیان تفسیرهای قضایی از مقررات قانونی، آراء وحدت رویه، آراء اصراری، روبه محاکم و نظریه های قضایی اختصاص دارد . در پایان نیز پس از بیان نتیجه گیری و ارائه پیشنهادات و منابع ذکر گردیده است .

لذا در فصل حاضر سعی بر آن است تا ضمن بیان طرح تحقیق به بیان تعریف اصطلاحات و موارد کاربردی در زمینه موضوع پایان نامه پرداخته و زمینه را برای بیان مطالب اصلی در فصول آینده مهیا کرد .

۲.۱. طرح تحقیق : تدوین قوانین و مقررات کیفری جهت ایجاد نظم و تحقق اهداف مجازاتها، از

اصول پذیرفته شده همه ملت هاست و لزوم قطعیت، حتمیت و سرعت در اعمال مجازاتها بر هیچ کس پوشیده نیست با این حال در مواردی، ضرورت ایجاب می کند که اجرای حکم کیفری به تاخیر افتد و یا به لحاظ وجود شرایط ویژه ای اجرای آن معلق شود که در این بین باید جهات، شرایط و ویژگیها و مقررات مختلف مربوط به تأخیر و تعلیق و رابطه آنها با یکدیگر مورد بررسی و تجزیه قرار گیرد .

در تأخیر اجرای حکم، اجرای مجازات به آینده موکول می شود لکن در تعلیق اجرای حکم، تنها در صورت تخلف محکوم علیه از شرایط مقرر، مجازات صادره به موقع اجرا گذاشته میشود .

در اثر تحولاتی که در چند قرن اخیر در جوامع پیشرفته پدیدار شد ملاحظه می شود مبانی حقوق قضائی از نظر اهمیتی که جامعه برای اجرای مجازات ملحوظ می داشت نیز دستخوش تغییر شده و اساس اعمال مجازات در قرن حاضر با آنچه که در قرون گذشته به آن نگریسته می شد، تفاوت کلی یافته است که به منظور پرهیز از اطاله کلام از بیان آنها خودداری می شود در مجموع می توان گفت

امروزه مجرم را بیشتر یک بیمار اجتماعی می‌پندارند تا یک عنصر فاسد و ضد اجتماعی و بر اساس همین طرز تفکر، اعتقادی که در قرون گذشته نسبت به اجرای عدالت در اعمال مجازات وجود داشت، دیگر وجود ندارد. با توسعه این تفکر و با شناخت بهتر بزهکار و بزهکاری بر اساس مبانی نوین حقوق جزایی و جرم‌شناسی، فلسفه مجازات نیز تغییر کلی پیدا کرده و آن را بیشتر عاملی برای اعاده نظم جامعه و تربیت و اصلاح و درمان بزهکار می‌دانند تا تظاهری از انتقام، ارباب یا اجرای عدالت. با تغییر فلسفه مجازات، هدف از مجازات نیز لاجرم تغییر پیدا میکند و برای هدف جدید، مجازاتهای جدید یا طرق جدید پیش‌بینی می‌شود.

در مسیر این طرز تفکر و تحول بوده که عده‌ای از علمای حقوق جزائی و جامعه‌شناسان به این فکر افتاده‌اند که شاید بهتر باشد در برخی موارد اجرای مجازات موقتا معلق و اجرا نشود مگر آنکه محکوم علیه خود را با شرایطی که بوسیله قانون‌گذار و محکمه برای استفاده او از تعلیق مقرر داشته‌اند منطبق نسازد و در جهت خلاف آنچه که برای او مقرر شده گام بردارد. این تأسیس حقوقی را تعلیق اجرای مجازات نامند و از زمان تدوین قانون مجازات عمومی ۱۳۰۴ در حقوق جزائی ایران راه یافته و بعد از انقلاب نیز مقنن اسلامی آن را در ق. م. ا. ذکر نموده و در این پایان‌نامه سعی بر آن است تا به شناخت آن پرداخته شود.

۳.۱. طرح مسئله: تعلیق اجرای مجازات، متوقف ساختن مجازات مجرمی است که به کیفر تعزیری یا بازدارنده محکوم شده تا چنانچه در مدت مقرر در حکم، مرتکب جرم دیگری نگردد و از دستورهای دادگاه نیز تخلف ننماید، محکومیت او کان‌لم‌یکن تلقی گردد و در غیر اینصورت حکم معلق در حق او به اجرا درآید. در واقع تعلیق مجازات یک وسیله اغمازی و ارفاقی است که دادگاه با رعایت شرایطی به مجرم اعطا می‌کند.